

KRZYSZTOF SKUPIEŃSKI

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

**SEMINARIA DOKTORANCKIE
W ZAKŁADZIE ARCHIWISTYKI UMCS –
OD KIEROWANIA ROZWOJEM NAUKOWYM DO KSZTAŁCENIA?**

Słowa kluczowe: Zakład Nauk Pomocniczych Historii i Bibliotekoznawstwa UMCS; Zakład Archiwistyki UMCS; kształcenie archiwistów i zarządców dokumentacji w UMCS; seminarium doktoranckie z archiwistyki w UMCS; seminarium doktoranckie Józefa Szymańskiego; seminarium doktoranckie Krzysztofa Skupieńskiego; seminarium doktoranckie Edwarda Kołodzieja

Keywords: the Department of Auxiliary Sciences in Historical Research and Library Science of the Maria Skłodowska-Curie University; the Department of the Archive Studies of the Maria Skłodowska-Curie University; training archivists and record keepers at MSCU; MSCU doctoral seminar; Jozef Szymanski's doctoral seminar; Krzysztof Skupienski's doctoral seminar; Edward Kolodziej's doctoral seminar

Abstract

Tradycje kształcenia na poziomie doktorskim sięgają w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej końca lat 70. XX w. Już w roku 1977, kiedy utworzono Zakład Nauk Pomocniczych Historii i Bibliotekoznawstwa, obroniono tam dwie prace doktorskie: Marii Trojanowskiej i Barbary Trelińskiej. Seminarium Józefa Szymańskiego, pod którego opieką obie prace powstały, szybko dorobiło się określenia „lubelska szkoła nauk pomocniczych historii”. W końcu lat 90. rozwój naukowy adeptów seminarium lubelskiego umożliwił utworzenie samodzielnego Zakładu Archiwistyki w UMCS,

którego kierownik kontynuował tradycje seminarium Szymańskiego. Przebudowa systemu kształcenia uniwersyteckiego w Polsce na przełomie XX i XXI w. spowodowała zmiany w funkcjonowaniu lubelskiego seminarium. Oprócz nauczycieli akademickich, łączących pracę nad doktoratem z obowiązkami dydaktycznymi w UMCS (Artur Górak, Robert Jop), jego uczestnikami stali się uczestnicy czteroletnich studiów doktoranckich (Marek Konstankiewicz, Marcin Pytel, Tomasz Czarnota). Dzięki temu lubelskie seminarium doktoranckie ukształtowało badaczy, którzy z własnego doświadczenia poznali mechanizmy kancelarii akt spraw we wszystkich etapach jej rozwoju i przemian w ciągu XIX i XX w. i uzupełnili spektrum kompetencji kadry Zakładu Archiwistyki IH UMCS w dziedzinie dyplomatyki.

Po dwudziestu latach funkcjonowania specjalności archiwistycznej w Instytucie Historii UMCS w 1998 r. powołano do życia samodzielny Zakład Archiwistyki. Tytuł artykułu anonsuje więc przedstawienie dziejów seminariów doktoranckich od 1 października roku 1998¹ do roku 2012. Wszakże z uwagi na fakt, że seminarium Janusza Łosowskiego posiada osobne omówienie, również zamieszczone w tym tomie, będzie tu mowa o seminarium piszącego te słowa, z uzupełnieniem dotyczącym seminarium Edwarda Kołodzieja.

Jednak zacząć trzeba od roku 1977, w którym w UMCS powstał Zakład Nauk Pomocniczych Historii i Bibliotekoznawstwa, stworzony przez Józefa Szymańskiego. W tymże roku ukazała się drukiem, przygotowana pod jego kierunkiem, rozprawa doktorska Marii Trojanowskiej, długoletniej i bardzo zasłużonej pracownicy Archiwum Państwowego w Lublinie, później także jego dyrektorki. Wydana w Warszawie przez Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych, nosiła tytuł *Dokument miejski lubelski od XIV do XVIII wieku. Studium dyplomatyczne*. Odbyła się wtedy również obrona doktoratu Barbary Trelińskiej *Kancelaria i dokument książąt cieszyńskich 1290–1573*².

W ten sposób w ramach seminarium doktoranckiego Józefa Szymańskiego, które w ustach jego mistrza Aleksandra Gieysztoro dorobiło się wyjątkowo pochlebnego określenia „lubelska szkoła nauk pomocniczych historii”, zaczął się rozwijać oryginalny w skali europejskiej model badań dyplomatycznych. Nauka o dokumencie, niezaprzeczalna królowa i matka wszystkich nauk, dających poznawać źródła historyczne – a jak sądzę także nauki

¹ J. Łosowski, K. Skupieński, *Specjalizacja archiwistyczna w lubelskim UMCS: kadra i problemy dydaktyki*, „Res Historica”, t. 28 (2009), s. 195.

² Wydana drukiem w 1983 (Warszawa–Łódź) również przez NDAP.

o archiwach – poszerzała tu swój kwestionariusz badawczy, zajmując się nie tylko formą dokumentów, ale też ich funkcjami, rolą, jak również stopniowo znaczeniem kulturowym oraz cywilizacyjnym. Otwierało to perspektywy nowoczesnego traktowania zjawiska dokumentu oraz kancelarii, jak również skłaniało do doceniania rangi rozmaitych jego kontekstów, w tym archiwiistycznego. Dalszy rozwój tego nurtu refleksji tworzył punkt wyjścia dla prób pogłębiania integracji dociekań nad dokumentem jako narzędziem wykonywania władzy. Jego rozpatrywanie wymaga uwzględnienia wielu aspektów, co tworzy z dyplomatyki naukę o dokumencie, zajmującą się pismem w służbie sprawowania władzy, a więc m.in. administracji, zarządzania, kierowania itp. Takie ujęcie wręcz popycha ku rozważaniom takich kwestii, jak np. rola dokumentacji i archiwum jako instrumentu władzy i organu pamięci wszelkiej organizacji.

Drugim ważnym czynnikiem, współtworzącym tradycję, w jakiej wyrastali adepci „lubelskiej szkoły nauk pomocniczych historii”, miało się okazać to, że w seminarium doktoranckim jej Mistrza uczestniczyli najpierw historycy, a potem też świeżo upieczeni adepci studiów bibliotekoznawczych, którzy nie tylko prowadzili zajęcia na bibliotekoznawstwie, ale także podejmowali prace nad rozprawami doktorskimi o problematyce ściśle związanej z naukami o książce³. W ten sposób wszyscy seminarzyści mieli okazję uczestniczyć w dyskusjach nie tylko dotyczących problematyki rozmaitych nauk dających poznawać źródła historyczne – w tym dyplomatyki, ale też obracających się w kręgu dyscyplin bibliotekoznawczych. Otwierało to perspektywy do dostrzegania wspólnych horyzontów, w których należy rozpatrywać fenomen

³ Pierwsza spośród prac o tematyce ściśle bibliotekoznawczej była rozprawa Adama Nowaka, *Rozwój podstaw metodycznych bibliografii historii Polski*, obroniona w 1987, kolejne: Alicji Matczuk, *Rozwój metodyczny polskich bibliografii historycznych regionalnych* (1992), Beaty Anny Cessak, *Wątki antropologiczne w nauce o kulturze Stefana Czarnowskiego* (1996) i Artura Znajomskiego, *Bibliografie osobowe historyków polskich* (2001). Historii książki dotyczyły prace doktorskie Marii Judy, *Przywileje drukarskie w Polsce* (1990), Anny Dymmel, *Przenumeratory książek i czasopism naukowych wydanych w Królestwie Polskim w I połowie XIX w.*, (1990), Małgorzaty Gorczyńskiej *Popularyzacja wiedzy w polskich kalendarzach okresu Oświecenia* (1996), Macieja Janika, *Polskie kalendarze astrologiczne epoki saskiej* (2001); por. A. Matczuk, *Bibliografia publikacji pracowników Zakładu Nauk Pomocniczych Historii i Bibliotekoznawstwa UMCS oraz wykaz prac habilitacyjnych, doktorskich i magisterskich wykonanych w latach 1977–2003*, Lublin 2007, s. 119–120.

pisma jako podstawowej technologii od tysiącleci warunkującej rozwój kultury i cywilizacji.

Należy tu podkreślić, że w skali Polski były wówczas tylko dwa tego rodzaju interdyscyplinarne seminaria doktoranckie – Bohdana Ryszewskiego i Józefa Szymańskiego. Zauważmy przy okazji, że obaj ci wybitni uczeni współprzewodniczyli sekcji nauk pomocniczych historii i archiwistyki podczas obrad powszechnych zjazdów historyków polskich w 1989 w Łodzi. Ostatnie wspólne tego rodzaju obrady miały miejsce w 1994 r. w Gdańsku, ale wtedy z Bohdanem Ryszewskim sekcją kierowała Barbara Trelińska. Na zjeździe wrocławskim w 1999 r. sekcje nauk pomocniczych i archiwistyki obradowały już oddzielnie.

W roku 1984 na seminarium Józefa Szymańskiego została obroniona rozprawa doktorska piszącego te słowa⁴. W 1992 r. – doktorat Janusza Łosowskiego, *Kancelaria miast szlacheckich województwa lubelskiego od XV do XVIII wieku*⁵. Prace te mieściły się w nurcie dyplomatyki „funkcjonalnej”. Obaj ich autorzy weszli w 1993 r. w skład Pracowni Archiwistyki, działającej w ramach zakładu kierowanego przez Józefa Szymańskiego.

W roku 1997 ukazała się książka habilitacyjna autora tego artykułu⁶. Zgodnie z tradycją, przestrzeżaną przez kierownika zakładu, była ona również przedstawiana na seminarium doktoranckim, gdzie dyskutowano nad wszystkimi etapami jej powstawania. Owa habilitacja umożliwiła utworzenie w UMCS samodzielnego Zakładu Archiwistyki. Zarówno zakład, jak mające się tam rozwinąć seminaria doktoranckie, wyrastały bezpośrednio z tradycji zakładu i seminarium kierowanego przez Józefa Szymańskiego. Dotychczasowa partia tego artykułu starała się to właśnie unaocznic.

Mistrz wspierał nowy zakład także pod względem organizacyjnym. Przejawiło się to nie tylko w fakcie podjęcia przez niego inicjatywy i przeprowa-

⁴ Małopolski dokument prywatny w średniowieczu. Druk pierwszej z trzech części: K. Skupieński, *Funkcje małopolskich dokumentów w sprawach prywatnoprawnych do roku 1306*, Lublin 1990; na fragmentach części drugiej i trzeciej oparto artykuły: *Dokumenty osób prywatnych w ziemiach krakowskiej i sandomierskiej w latach 1190–1449. Bezmiar czy margines?* „Studia Źródłoznawcze” T. XXXII–XXXIII: 1990 s. 17–33; *Małopolskie dokumenty w sprawach prywatnoprawnych w latach 1306–1386* „Roczniki Historyczne” R. LXVI: 2000 s. 55–81; *Dokument urzędniczy w piastowskiej Małopolsce*, [w:] *Memoriae amici et magistri. Studia historyczne poświęcone pamięci Prof. Wacława Korty (1919–1999)*, Wrocław 2001, s. 125–144.

⁵ Druk pod niezmiennym tytułem: Lublin 1997.

⁶ *Notariat publiczny w średniowiecznej Polsce*.

dzenia realizacji usamodzielnienia Zakładu Archiwistyki. Profesor Szymański wykazał się też troską o jego dalszy rozwój. Najbardziej było to chyba widoczne w fakcie przekazania kierownikowi nowego zakładu promotorstwa dwóch rozpoczętych pod kierownictwem Profesora prac doktorskich. Pierwszą pisał Artur Górak – trzeci z pracowników najpierw Pracowni, potem Zakładu Archiwistyki. Oznaczało to, że nowe archiwistyczne seminarium doktoranckie rozpoczynało swoją działalność przede wszystkim jako kuźnia własnych kadr naukowo-dydaktycznych. Widać też w tym było zamysł Profesora Szymańskiego, by uzupełnić profil badawczy grona archiwistów. Obok ukształtowanych już specjalistów od dyplomatyki średniowiecznej i staropolskiej należało teraz wychować badacza kancelarii i akt dziewiętnastowiecznych. W roku 2004 A. Górak, jako asystent w Zakładzie Archiwistyki, obronił rozprawę doktorską *Kancelaria Zarządu Gubernialnego Lubelskiego w latach 1867–1918*⁷. Drugi ze wspomnianych doktorantów, którzy rozpoczęli pisanie doktoratu pod kierunkiem Profesora Szymańskiego, to Robert Jop. W ramach, stanowiących wówczas nowość, czteroletnich stacjonarnych studiów doktoranckich, obronił on w 2001 r. dysertację *Środowiska urzędnicze kancelarii grodzkich w Chełmie, Lublinie i Krasnymstawie w II połowie XVII w.*⁸ Następnie został adiunktem w Zakładzie Nauk Pomocniczych Historii IH UMCS.

Z pierwszego seminarium magisterskiego, uruchomionego w Zakładzie Archiwistyki, trzy osoby, po ukończeniu studiów w 2001 r., zostały następnie uczestnikami seminarium doktoranckiego. Studentami stacjonarnych czteroletnich studiów doktoranckich byli Marek Konstankiewicz oraz Marcin Pytel. Obaj w 2005 r., a więc regulaminowo, obronili swoje doktoraty. Rozprawa pierwszego z nich nosiła tytuł *Kancelaria starostw województwa lubelskiego 1919–1939 r.*⁹ Druga – *Formuły dyspozycji dokumentów księżących w Wielkopolsce do końca XIII w.* M. Konstankiewicz w 2006 r. został adiunk-

⁷ Wyd. drukiem w dwóch częściach: *Kancelaria Gubernatora i Rząd Gubernialny Lubelski (1867–1918)*, Lublin–Radzyń Podlaski 2006 i *Rosyjska kancelaria akt spraw w urzędach organów administracji ogólnej w Lublinie w latach 1867–1918*, Lublin 2008.

⁸ Wyd. drukiem pod tymże tytułem w 2003 r.

⁹ Wydana drukiem pod tymże tytułem w 2011 r. M. Konstankiewicz w 2001 r. napisał w Zakładzie Archiwistyki pracę magisterską *Dzienniki urzędowe resortu komunikacji (1918–1939) jako źródło do historii kolejnictwa w Polsce*. W 2005 zaś pracę magisterską z administracji *Prawne regulacje dostępu do państwowego zasobu archiwalnego*, pod kierunkiem dr. Wojciecha Tarasa.

tem w Zakładzie Archiwistyki. W 2001 r. stanowisko asystenta objął także Tomasz Czarnota, trzeci ze wspomnianych doktorantów. W ramach współpracy UMCS z Instytutem Literackim w Maisons-Laffitte, wespół z innymi pracownikami Zakładu Archiwistyki, brał on udział w porządkowaniu tamtejszego archiwum. Owocem jego trzech pobytów w Paryżu, w latach 2002–2005, było zebranie materiałów do rozprawy doktorskiej *„To zawsze zostanie dla potomności...” Archiwalia w kręgu myśli i prac Jerzego Giedroycia*, obronionej w 2009 r.¹⁰

W ten sposób dwaj wychowankowie seminariów magisterskiego oraz doktorskiego, zajmujący się XX wiekiem, uzupełnili spektrum kompetencji kadry Zakładu Archiwistyki IH UMCS w dziedzinie dyplomatyki do pełnego właściwie zakresu potrzebnych epok historycznych – od średniowiecza po PRL i okres od 1989 r. Jednocześnie zaznaczył się początek przechodzenia od prac doktorskich, opartych na badaniu dokumentu i kancelarii, do prac ogarniających pełny cykl życia dokumentacji – od wytworzenia przez obieg do archiwizacji. Jest to wyraźnie zaznaczone w tytule rozprawy o archiwaliach w kręgu Jerzego Giedroycia. Trzeba jednak zauważyć, że także prace noszące w tytule słowo „kancelaria” nie zaniedbywały spraw związanych z archiwizowaniem dokumentacji w urzędach. Szczególnie istotne dla dydaktyki było to, że zakładowe seminarium doktoranckie ukształtowało fachowców, którzy z własnego doświadczenia badawczego poznali mechanizmy kancelarii akt spraw we wszystkich etapach jej rozwoju i przemian w ciągu XIX i XX w. Pozwala im to na kompetentne prowadzenie zajęć z zarządzania dokumentacją. Zaś od początku istnienia Zakładu Archiwistyki przyjęto koncepcję rozwijania kształcenia studentów w tym właśnie kierunku, uznając, że to pozwoli poszerzyć bazę rekrutacji kandydatów w stopniu większym niż tradycyjne kształcenie archiwistyczne, w ogromnej mierze bazujące na tradycyjnym zestawie tych nauk pomocniczych historii, które od XIX w. uznawano za wystarczające dla przygotowywania pracowników archiwów historycznych.

Naturalną konsekwencją powyższego sposobu rozumowania, a zapewne także faktu, że seminarium w Zakładzie Archiwistyki startowało dosłownie na przełomie tysiącleci, było poszukiwanie adeptów, których można by zainteresować zagadnieniem kluczowym dla archiwistyki i nauk o dokumencie współczesnym w XXI w. Chodziło oczywiście o przekształcenia wywoływane

¹⁰ Druk pod tymże tytułem w 2010 r. T. Czarnota napisał w 2001 r. pracę magisterską *Akta Polskiej Partii Robotniczej w Archiwum Państwowym w Lublinie*.

żywiolowym rozwojem technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT). Innym problemem, który domagał się uwzględnienia, był *Records Management*, narodzony w USA, a pod koniec XX w. opanowujący kraje Zachodniej Europy i coraz śmielej pukający do naszych drzwi. Stąd powstał temat rozprawy doktorskiej *Przedpole archiwalne w Polsce a rozwój Records Management i innych metod zarządzania dokumentacją współczesną*. Jego opracowania podjęła się Małgorzata Wnuk, absolwentka specjalności archiwistycznej w 2003 r., a więc z pierwszego rocznika, który całe swe studia w tym zakresie odbywał w Zakładzie Archiwistyki. W roku 2011 została ona tutaj kolejnym adiunktem, po obronieniu pracy w roku poprzednim¹¹.

Łatwo zauważyć, że w pierwszym okresie istnienia archiwistycznego seminarium doktoranckiego w UMCS, prowadzonego przez autora tego artykułu, wśród sfinalizowanych doktoratów zdecydowanie dominowały potrzeby kierowania rozwojem naukowym osób, które tworzyły kadre naukową i dydaktyczną Zakładu Archiwistyki, a także osoby, które zasiliły macierzysty Zakład Nauk Pomocniczych Historii. Trzy osoby napisały doktorat podczas asystentury, dwie w trakcie czteroletnich studiów doktoranckich. Zwracam uwagę na tę okoliczność, gdyż rozwój tej nowej drogi uzyskiwania doktoratów oznaczał początek istotnych przemian, wynikających z dostosowywania tradycyjnych form i modeli kształtowania adeptów nauki do koncepcji bolońskich. Zmieniał się okres kształcenia, a z nim warunki dojrzewania naukowo-go. Wyrastając w kręgu znakomitego seminarium nauk pomocniczych historii, nietrudno było dostrzec, że czteroletnie studia doktoranckie nie ułatwiają gruntownego opanowywania warsztatu dyscyplin o wiekowej tradycji metodycznej i rozbudowanym, wielojęzycznym stanie badań w takim samym stopniu jak ośmioletnia asystentura. Może to rodzić skłonności do podejmowania tematów wąskich, ujęć spłyconych metodycznie, często ciasno regionalnych lub wręcz mikrograficznych. Przestrzegał przed tym Profesor Szymański, który wcześniej zauważył ten problem i przenikliwie ocenił jego konsekwencje.

¹¹ Praca jest w przygotowaniu do druku. M. Wnuk napisała też pod moim kierunkiem pracę magisterską *Zastosowanie komputera w kancelarii i archiwum zakładowym*. Obok studiów historycznych posiada też wykształcenie informatyczne. Po studiach przez 8 lat była asystentem w Instytucie Historii piotrkowskiej filii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, gdzie prowadziła zajęcia na specjalności archiwistycznej. W tymże czasie przez 5 lat współpracowała też z biurem Orlenu w Lublinie w zakresie archiwizacji dokumentacji.

Dodać warto, że swoje nader pozytywne skutki miało ośmioletnie łącznie dydaktyki z pracą naukową, co sprzyjało wielostronnemu rozwojowi zainteresowań badawczych, nie tylko ograniczonych do tematu doktoratu, ale też bardzo znacząco inspirowanych problematyką prowadzonych zajęć. W przypadku archiwistyki oznaczało to konieczność przygotowywania wielu różnorodnych zajęć. Kosztowało to asystentów ogrom czasu i trudu, ale też przynosiło wielorakie zyski ich horyzontom poznawczym.

Obecnie na seminarium doktoranckie kierowane przez autora tego artykułu uczęszcza piątka studentów studiów doktoranckich, w tym jedna osoba czyni to w ramach studiów niestacjonarnych. Andrzej Kobyłański i Eugeniusz Czerniecki to obywatele ukraińscy, kończący prace o tematyce genealogiczno-heraldycznej, które dotyczą procesów legitymizacji szlachectwa na Ukrainie prawobrzeżnej pod rządami carskimi z uwzględnieniem w tym roli dokumentacji. Konrad Słowiński finalizuje rozprawę *Kancelaria miasta Radomia w latach 1915–1939*. Przewód został otwarty według nowej procedury, co umożliwiło powołanie dra Marka Konstankiewicz jako promotora pomocniczego. Karolina Słowińska na doktoranckich studiach niestacjonarnych zbliża się do ukończenia pracy *Akta notariuszy radomskich z lat 1810–1876*. Wreszcie Robert Stępień, student II roku studiów doktoranckich, pracuje nad dysertacją *Sieciowe systemy informacji archiwalnej w Wielkiej Brytanii*.

Poza sformalizowanymi studiami doktoranckimi w seminarium uczestniczą też Artur Rogalski, pracownik Archiwum Państwowego w Siedlcach, który opracowuje temat *Kancelarie instytucji hipotecznych przy Trybunale Cywilnym w Siedlcach (1810–1831)* oraz Agnieszka Konstankiewicz, zatrudniona w Archiwum Państwowym w Lublinie, zajmująca się aktami Trybunału Koronnego, które zachowały się w zasobie tego archiwum, jako przykładem zespołu szczątkowego.

Osobne seminarium doktoranckie w Zakładzie Archiwistyki IH UMCS prowadzi też Janusz Łosowski, który habilitował się w 2005. Została na nim obroniona jedna praca doktorska, cztery dalsze są w trakcie opracowywania. Po bliższe informacje pozwalam sobie odesłać czytelnika do artykułu kierownika tego seminarium, znajdującego się w tej samej publikacji¹².

¹² Oto ich tytuły, poczynając od pracy obronionej: Elżbieta Markowska, *Opis wartości jednostek archiwalnych w świetle przepisów metodycznych i literatury wybranych krajów europejskich*; Agnieszka Laskowska, *Wydział Archiwów Państwowych i jego rola w odbudowie archiwów i tworzeniu państwowej sieci archiwalnej w latach 1945–1949*; Anna Opara-Rak, *Akta o wartości trwałej dotyczące ochrony zdrowia na terenie woje-*

Dla kompletności ujęcia, zapowiedzianego w tytule, trzeba wreszcie odnotować seminarium doktoranckie prowadzone przez prof. Edwarda Kołodzieja, który obok zatrudnienia w Archiwum Akt Nowym był także w latach 1999–2010 pracownikiem Zakładu Archiwistyki IH UMCS¹³. Spośród uczestników tego seminarium w 2005 r. obroniona została rozprawa doktorska Władysława Horsta *Kancelarie i archiwa Centralnego Komitetu wykonawczego Polskiej Partii Socjalistycznej, Komitetu Centralnego Polskiej Partii Robotniczej i Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (1944–1990)*¹⁴.

W podsumowaniu tych uwag warto powrócić do pytania postawionego w tytule. W tekście znalazło się do tego już nawiązanie, gdy przytaczałem poglądy na temat zmian, jakie czteroletnie studia doktoranckie wprowadzają do tradycji uniwersyteckiego seminarium doktoranckiego. Pamiętam, jak na konferencji nauk pomocniczych historii w Wiśle w 1972 r., która inaugurowała ich wieloletni cykl, z seminarium magisterskim Józefa Szymańskiego spotkał się Profesor Aleksander Gieysztor. Sądziliśmy, że coś nam sam opowie. On jednak wypytał po kolei każdego z nas o temat magisterium, zadając przy tym wiele przenikliwych pytań. Następnie oznajmił, że może nas uznać za swoje naukowe „wnuki”, skoro ówczesny docent Szymański zrobił doktorat na jego seminarium doktorskim. Potem przedstawił wywód dalszych antenatów naukowych, by ku naszemu osłupieniu doprowadzić go aż do Leopolda von Ranke, twórcy metody seminarium historycznego. Wtedy zrozumiałem, jak wielkie znaczenie ma w tradycji uniwersyteckiej ów łańcuch uczniów, którzy stają się następnie mistrzami dla swoich uczniów. Tak utrzymuje się i rozwija tożsamość dziedzin nauki. Powstaje pytanie, czy czteroletnie studia doktoranckie tworzą wystarczające ramy dla kultywowania tej tradycji, która od stuleci kształtowała rozwój naukowy młodych adeptów nauki? Czy zatem studia doktoranckie podzielą los studiów licencjackich i magisterskich, które

wództw kieleckiego i świętokrzyskiego w latach 1989–2010; Łukasz Wróblewski, *Problematyka oceny i selekcji akt organów samorządu terytorialnego (na podstawie wybranej dokumentacji wytworzonej w województwie lubelskim) z lat 1990–2011*; Wojciech Luboch, *Administracja danymi jako problem archiwalny*.

¹³ Zob. J. Łosowski, *Edward Kołodziej – archiwista, historyk dziejów najnowszych, profesor uniwersytetu*, [w:] *Archiwistyka oraz problemy historii Polski, Polonii i dyplomacji XX wieku*. Księga jubileuszowa ofiarowana profesorowi Edwardowi Kołodziejowi, pod red. J. Łosowskiego, Lublin 2011, s. 7–19.

¹⁴ Wydana drukiem w 2006 r.

coraz bardziej przechylają się w stronę szkolarstwa, co jest rachunkiem wystawionym za umasowienie studiów wyższych? Czy pozostaną podstawowym sposobem kształtowania życiorysu naukowego adeptów, czy też zamienią się po prostu w ostatnie ogniwo cyklu studiów – 3+2+4?

Inne pytania dotyczą tego, jak pojmować archiwistyczną tematykę seminariów doktorskich. Czy chodzi tu jedynie o metodykę i teorię archiwalną w ujęciach pragmatycznych, a także o rozumiane pozytywistycznie archiwoznawstwo? Czy też konieczne jest poszerzanie tematyki w stronę nauk o informacji, nauki o dokumencie, prawa i administracji, teorii organizacji i zarządzania itp., ujmowanych z punktu widzenia szeroko i nowocześnie rozumianego dokumentoznawstwa? Jeśli mamy właściwie zrozumieć nauki naszych Mistrzów, to powinniśmy chyba bardziej przychyłać się do wyboru drugiej z tych dróg.

Bibliografia

- Czarnota T., *„To zawsze zostanie dla potomności...” Archiwalia w kręgu myśli i prac Jerzego Giedroycia*, Lublin 2010.
- Górak A., *Kancelaria Gubernatora i Rząd Gubernialny Lubelski (1867–1918)*, Lublin–Radzyń Podlaski 2006.
- Górak A., *Rosyjska kancelaria akt spraw w urzędach organów administracji ogólnej w Lublinie w latach 1867–1918*, Lublin 2008.
- Horst W., *Kancelarie i archiwa Centralnego Komitetu wykonawczego Polskiej Partii Socjalistycznej, Komitetu Centralnego Polskiej Partii Robotniczej i Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (1944–1990)*, Warszawa 2006.
- Jop R., *Środowiska urzędnicze kancelarii grodzkich w Chełmie, Lublinie i Krasnymstawie w II połowie XVII w.*, Lublin 2003.
- Konstankiewicz M., *Kancelaria starostw województwa lubelskiego 1919–1939 r.*, Lublin 2011.
- Łosowski J., *Edward Kołodziej – archiwista, historyk dziejów najnowszych, profesor uniwersytetu*, [w:] *Archiwistyka oraz problemy historii Polski, Polonii i dyplomacji XX wieku. Księga jubileuszowa ofiarowana profesorowi Edwardowi Kołodziejowi*, pod red. J. Łosowskiego, Lublin 2011.
- Łosowski J., *Kancelaria miast szlacheckich województwa lubelskiego od XV do XVIII wieku*, Lublin 1997.
- Łosowski J., Skupieński K., *Specjalizacja archiwistyczna w lubelskim UMCS: kadra i problemy dydaktyki*, „Res Historica”, t. 28, 2009.

- Matczuk A., *Bibliografia publikacji pracowników Zakładu Nauk Pomocniczych Historii i Bibliotekoznawstwa UMCS oraz wykaz prac habilitacyjnych, doktorskich i magisterskich wykonanych w latach 1977–2003*, Lublin 2007.
- Skupieński K., *Dokument urzędniczy w piastowskiej Małopolsce*, [w:] *Memoriae amici et magistri. Studia historyczne poświęcone pamięci Prof. Wacława Korty (1919–1999)*, Wrocław 2001.
- Skupieński K., *Dokumenty osób prywatnych w ziemiach krakowskiej i sandomierskiej w latach 1190–1449. Bezmiar czy margines?* „*Studia Źródłoznawcze*”, t. 32–33, 1990.
- Skupieński K., *Funkcje małopolskich dokumentów w sprawach prywatnoprawnych do roku 1306*, Lublin 1990.
- Skupieński K., *Małopolskie dokumenty w sprawach prywatnoprawnych w latach 1306–1386* „*Roczniki Historyczne*”, r. 66, 2000.
- Skupieński K., *Notariat publiczny w średniowiecznej Polsce*, Lublin 1997.
- Trelińska B., *Kancelaria i dokument książąt cieszyńskich 1290–1573*, Warszawa–Łódź 1983.

S u m m a r y

Doctoral seminars at the Archive Studies Department of the Maria Curie-Skłodowska University – from guiding the academic development to educating

The tradition of educating on a doctoral level, on the University of Maria Curie-Skłodowska, dates back to the end of 1970s. As far back as 1977, when the Department of Auxiliary Sciences in Historical Research and Library Science had been founded, two doctoral dissertations were defended there: theses of Maria Trojanowska and Barbara Trelinska, which were written under the guidance of Jozef Szymanski. His doctoral seminar soon came to be called “the Lublin school of the auxiliary sciences in historical research.” At the end of 1990s, the scientific development of its adepts, enabled creating an independent Archive Studies Department in the MSCU. The Institute Director continued the tradition of Szymanski’s seminar. The educational system reform in Poland, at the turn of 20th and 21st century, caused changes in the functioning of the Lublin seminar. Apart from the university teachers, who combined working on their dissertations with their didactic responsibilities at the MSCU (Artur Gorak, Robert Jop), the students of the four – year doctoral program (Marek Konstankiewicz, Marcin Pytel, Tomasz Czarnota), also participated in the seminar. Thanks to that, the Lublin Doctoral Seminar has moulded experts, who gained research experience on the mechanics of creating and maintaining the administrative offices’ files, as well as on the changes they underwent in the 19th and 20th century; and complemented the level of expertise of the MSCU Archive Studies Department’s academics.